

МЦПД

Міжнародний
Центр
Перспективних
Досліджень

01001, Україна, м. Київ, вул. Бориса Грінченка, 4, офіс 3.
Тел. (044) 279-88-23 | office@icps.kiev.ua | www.icps.com.ua

Inside Ukraine

**21 серпня 2014 року
№25**

Зміст

Державні рішення	1
Підтримка Росією бойовиків збільшує кількість жертв в Україні	1
Люстрація, яку неможливо реалізувати	2
Економічна ситуація	5
В Україні зафіксовано падіння прямих іноземних інвестицій і промислового виробництва	5
Верховна Рада України прийняла закон «Про санкції»	7
Депутати прийняли закон про управління ГТС	8
Політична конкуренція	9
Пропрезидентська політична сила — нинішній фаворит дострокових виборів	9
«Вільне плавання» Арсенія Яценюка та Олександра Турчинова	10
З початком кампанії Юлія Тимошенко повернеться у публічну політику	10

Державні рішення

Поки увага всього світу була прикута до руху російського гуманітарного конвою, Росії вдалося надати значне підкріплення сепаратистам як технікою, так і бойовиками. Це спричинило загострення боїв на Донбасі та збільшення втрат як серед українських силовиків, так і серед місцевого населення. Переговори міністрів закордонних справ у Берліні не принесли конкретних результатів, хоча і стали спробою налагодити прямий контакт між Україною та Росією.

Верховна Рада прийняла у першому читанні законопроект «Про очищення влади», але нечіткість його положень свідчить про те, що він не може бути ефективним інструментом у проведенні люстрації. Це розуміють і народні депутати, але проголосували за цей закон, щоб відволікти громадських активістів від питання запровадження пропорційної системи з відкритими списками. В Україні люстрація є неможливою без проведення реформ юстиції та державної служби.

Підтримка Росією бойовиків збільшує кількість жертв в Україні

Після двотижневої епопеї з російською гуманітарною допомогою стає зрозуміло, що Росія використала ідею конвою для досягнення двох цілей. Перш за все, для внутрішнього російського споживача створили гарну телевізійну картинку, продемонструвавши, як Росія допомагає багатостраждальному населенню Донбасу. По-друге, поки конвой з 280 білих вантажівок, які курсують вздовж кордону з Україною, відволікав увагу української та світової

Гуманітарний конвой став відволікаючим маневром Росії, щоб перекинути бойовикам підкріплення по інших напрямках

громадськості, Росія здійснювала повномасштабні поставки озброєння та бойовиків у зовсім інших напрямках, зокрема через південь Луганської та Донецької областей.

Водночас неприховане перекидання кількох одиниць російської техніки в Україну, зафіксоване британськими журналістами при спостереженні за гуманітарною колоною, може трактуватися як сигнал Кремля західному світу, що Росія йтиме на подальше загострення протистояння, незважаючи на санкції. Подібний сигнал був особливо важливий перед проведенням чотирьохсторонніх переговорів 17 серпня, у яких взяли участь міністри закордонних справ

України, Росії, Німеччини та Франції. Хоча конкретних результатів ці переговори не принесли, вони можуть бути використані для налагодження прямого контакту між Президентами України та Росії. Зустріч Петра Порошенка та Владіміра Путіна відбудеться 26 серпня у Мінську в рамках зустрічі керівників ЄС, України та «Євразійської трійки» (Росія, Казахстан, Білорусь).

Самопроголошений прем'єр ДНР Олександр Захарченко повідомив, що минулого тижня сепаратистам надійшло підкріплення з 1200 бойовиків, які пройшли підготовку на території Росії, та 150 одиниць військової техніки. Про отримання терористами нових видів озброєння свідчить також початок обстрілу сил АТО з ракетних систем залпового вогню «Ураган», які в кілька разів потужніші, ніж установки «Град».

Ці фактори призвели до збільшення кількості жертв як серед українських силовиків, так і серед місцевого населення. Крім того, вони безпосередньо вплинуть на тривалість АТО. Хоча українські підрозділи вже завершували оточення Луганська та Горлівки, підкріплення терористів новими силами загострить характер боїв у цих містах.

При цьому прагнення політичного керівництва України пришвидшити звільнення цих міст було продиктоване не тільки бажанням

отримати військову перемогу до Дня незалежності (24 серпня), а й необхідністю усунути гуманітарну катастрофу, яка насувається у цих містах і поглиблюється діями терористів. Тим часом, бойовики не звертають увагу на гуманітарну ситуацію та навіть докладають зусиль, щоб жертви серед місцевого населення були ще більшими. Про це свідчить використання систем «Град» при розстрілі колони біженців у районі Луганська 18 серпня 2014 року.

Крім того, цілеспрямоване руйнування інфраструктури та підприємств регіону бойовиками має на меті завдати якомога більшої шкоди економіці Донбасу, щоб навіть після звільнення міст силами АТО безробіття та погіршення соціально-побутових умов залишалися факторами підвищеної соціальної напруги. Арсеній Яценюк заявив, що збитки від бойових дій на Донбасі вже становлять 8 мільярдів доларів — сума, яка в умовах економічної кризи, військових дій і бюджетного дефіциту для України є непідйомною. Уряд запланував проведення конференції західних країн-донорів щодо надання фінансової допомоги у відбудові зруйнованого регіону на вересень цього року.

Бойовики хочуть зруйнувати економіку Донбасу, щоб регіон продовжував залишатися зоною нестабільності

Підтримка Росією сепаратистів збільшить кількість жертв серед мирного населення

Люстрація, яку неможливо реалізувати

В останні тижні перед офіційним розпуском Верховної Ради громадські активісти намагалися проштовхнути закони про люстрацію та запровадження пропорційної системи з відкритими списками. З метою створити видимість, що депутати дослуховуються до думки громадянського суспільства, 14 серпня парламентська більшість прийняла закон

Прийняття закону про люстрацію стало ширмою для не голосування за зміни до виборчого законодавства

«Про очищення влади» у першому читанні. Водночас питання змін до виборчого законодавства, які дозволять якісно оновити політичну еліту в країні, навіть не було внесено до порядку денного.

Прийняття законопроекту про люстрацію у першому читанні також мало що означає. Текст містить низку казусів і практично неможливий до виконання. Його прийняття мало суто символічне значення, щоб активісти «відчепилися» від депутатів напередодні початку передвиборчої кампанії.

Під перевірку в рамках законопроекту «Про очищення влади» підпадає величезне коло осіб: представники центральних органів виконавчої влади, народні депутати, військові посадові особи, судді, працівники правоохоронних органів, дипломати, члени ЦВК, посадові та службові особи державних органів і органів місцевого самоврядування та кандидати на заміщення всіх вище перелічених посад. Підставами для непроходження перевірки є навіть не правопорушення, а сам факт зайняття посади у певний період, що закріплює презумпцію вини. Наприклад, відповідно до законопроекту, того факту, що Петро Порошенко з березня по грудень 2012 року займав посаду міністра економіки, достатньо, щоб Президент не пройшов перевірки. Іншими підставами для непроходження перевірки є робота на керівних посадах у Комуністичній партії до 19 серпня 1991 року, співпраця з КДБ й іншими спецслужбами, невідповідність між доходами та витратами за останні три роки не лише самого суб'єкта перевірки, але і його близьких (з правнуками та прабатьками включно). Наявність громадянства інших держав також є причиною не пройти перевірку, але незрозуміло як органи контролю отримуватимуть дані про наявність другого громадянства у суб'єктів перевірки.

При цьому організація перевірки покладається на керівника органу державної влади, де працює суб'єкт перевірки. Організація перевірки суб'єктів, які займають виборні посади, покладається на ЦВК, хоча це не входить в компетенцію цього органу.

Процедура мало того, що незрозуміла, та ще й забюрократизована. Керівник органу перевірки подає на затвердження у Нацагентство з питань держслужби проект плану перевірки, узгоджений з обласною податковою адміністрацією. Контроль і координацію заходів перевірки здійснює Нацагентство з питань держслужби, яке створює центральні та територіальні комісії з перевірки. Координацію заходів щодо колишніх комуністів і співробітників

У нинішньому вигляді закон про люстрацію закріплює презумпцію вини

Запропонована процедура люстрації — занадто бюрократизована

спецслужб здійснює Інститут національної пам'яті, щодо правоохоронців — Генеральна прокуратура.

Велика кількість органів державної влади, задіяних у люстрації, збільшує корупційні ризики в геометричній прогресії. Керівник органу, де хоче працювати кандидат на посаду, отримує привід для отримання ще одного хабара — за сприяння у проходженні перевірки. Нацагентство з питань держслужби, яке і так є нереформованим бюрократичним органом з командно-адміністративним способом мислення, як ключовий елемент у механізмі люстрації отримує родюче поле для корупції. Без реформи прокуратури та звільнення прокурорів, які брали участь у політичних переслідуваннях і фабрикуванні справ з метою отримати хабара, залучення Генпрокуратури до люстрації дає працівникам цього органу ще одну можливість незаконно збільшити свої капітали. У фінансовому плані не залишаться обділеними і суди, коли рішення перевірки будуть оскаржуватися в масовому порядку.

В Україні масштабну люстрацію неможливо організувати, поки не буде проведена реформа юстиції: судів, прокуратури та міліції. Для цього потрібна переатестація всіх співробітників і звільнення кадрів, причетних до політичних переслідувань чи випадків корупції. Крім того, зміна самих принципів функціонування цих органів, коли прокуратура втратить можливість проводити перевірки бізнесу та вести досудове слідство, а суди стануть незалежними від політиків, дозволить створити умови для їхньої демократизації.

Аналогічна ситуація з Національним агентством з питань держслужби. Цей орган не зможе координувати процес люстрації, доки не будуть розділені політичні й адміністративні посади в державі та не створено незалежний орган контролю та аудиту діяльності державних чиновників.

Відповідно до законопроекту «Про очищення влади», особи, які не пройшли перевірку або

Новий закон несе величезні корупційні ризики

В Україні люстрацію неможливо провести без реформи юстиції та державної служби

відмовилися її проходити, втрачають право займати будь-які посади в органах державної влади терміном на десять років.

Більш-менш зрозумілим є проведення перевірки кандидатів на заміщення посад в органах державної влади. Однак, особи, які вже працюють в цих органах, перевірятимуться відповідно до плану, затвердженого Нацагентством з питань держслужби. Враховуючи, що суб'єктами люстрації можуть стати сотні тисяч громадян, невідомо, на який час розтягнеться процес і яким чином Нацагентство формуватиме свій план.

Всі ці нюанси вказують на те, що законопроект є нечітким, не забезпечує очищення влади та потребує серйозного доопрацювання, про що було вказано у висновку Головного науково-експертного управління при Верховній

Раді. Той факт, що депутати прийняли його в першому читанні, став відповіддю на критику громадськості щодо відсутності змін у державному управлінні після Революції гідності. Однак, наявність великої кількості суперечностей і незрозумілих формулювань свідчить, що вони не планують виконувати цей законопроект, а можливість його доопрацювання ще нинішнім складом Верховної Ради — примарна. Прийняття законопроекту є окомиллюванням на фоні небажання депутатів змінювати виборче законодавство.

Низька якість законопроекту свідчить про те, що депутати не планують його приймати в цілому та виконувати в майбутньому

Економічна ситуація

Спад промислового виробництва в Україні в липні 2014 року у порівнянні з липнем 2013 року склав 12,1%, падіння обсягів прямих іноземних інвестицій в січні-травні 2014 року порівняно з відповідним періодом 2013 року складо 51%. У порівнянні з I півріччям 2013 року експорт товарів скоротився на 5,2%, імпорт — на 17,9%. При цьому Україна поступово змінює регіональну структуру ЗЕД та нарощує частку експорту до країн ЄС на фоні падіння обсягів експорту до Росії.

Верховна Рада України прийняла закон «Про санкції» з метою невідкладного й ефективного реагування на наявні і потенційні загрози національним інтересам і національній безпеці України.

Парламент прийняв закон про передачу української газотранспортної системи (ГТС) в управління компанії-оператору, контрольний пакет якої належатиме Україні, а частка, що залишилася — європейським і американським інвесторам. Особлива увага зосереджена на недопущенні російської сторони до управління ГТС.

В Україні зафіксовано падіння прямих іноземних інвестицій і промислового виробництва

Спад промислового виробництва в Україні в липні 2014 року у порівнянні з липнем 2013 року склав 12,1%. Прискорення падіння у порівнянні з попереднім місяцем склало більш ніж 100%. Падіння за період січень-липень

Падіння промислового виробництва у липні пришвидшилось удвічі

2014 року у порівнянні з відповідним періодом 2013 року склало 5,8%.

Найбільший спад виробництва був зафіксований у видобутку кам'яного та бурого вугілля — на 28,7%, машинобудуванні — на 23,8%, хімічній промисловості — на 22,2%, виробництві коксу та продуктів нафтопереробки — на 15,9%, виробництві гумових і пластмасових виробів —

на 13,8%, металургії — на 12,3%.

Зростання виробництва в липні 2014 року порівняно з липнем 2013 року зафіксований тільки у виробництві фармацевтичних продуктів і препаратів — на 4,1%.

У регіональному розрізі найбільший спад виробництва за результатами липня (до липня 2013 року) був зафіксований у Луганській (56%) та Донецькій (28,5%) областях. У той же час у восьми областях було зафіксоване зростання промислового виробництва, найбільше — на Заході та Півдні країни.

Падіння спостерігається і в зовнішньоекономічній діяльності. В порівнянні з I півріччям 2013 року експорт товарів скоротився на 5,2%, імпорт — на 17,9%. Україна поступово змінює структуру ЗЕД та нарощує частку експорту до країн ЄС. Зокрема, обсяг експорту товарів до країн ЄС збільшився проти I півріччя 2013 року на 14,9% та одночасно скоротився до Росії на 23,3%. Експорт до Росії скорочуватиметься і надалі, що обумовлюється торгівельною війною з Російською Федерацією та курсом на повне імпортозаміщення української продукції. Навіть у випадку припинення військових дій на Сході ситуація кардинально не зміниться, і в найближчому майбутньому попередній обсяг експорту та імпорту не буде відновлено. В той же час можна очікувати подальшого поступового зростання обсягів торгівлі з ЄС, проте слід розуміти, що це зростання не компенсує втрати російського ринку в близькій перспективі. Держава може здійснювати підтримку тих підприємств, які були орієнтовані на російський ринок шляхом інформування про можливості виходу на європейські ринки та технічні деталі, необхідні для цього.

Порівняно з I півріччям 2013 року експорт товарів скоротився на 5,2%, імпорт — на 17,9%

Питома вага країн Європейського Союзу в імпорті товарів порівняно з I півріччям 2013 року не змінилась і становила 35,4% від загального обсягу. При цьому обсяг імпорту товарів з країн ЄС зменшився проти I півріччя 2013 року на 17,8%, з Китаю — на 29,4% та США — на 25%. Основна причина — девальвація гривні. Обсяг імпорту з Росії впав на 14,4%. Основна причина падіння — торгівельна війна.

Викликає занепокоєння динаміка залучення прямих іноземних інвестицій. Обсяг падіння прямих іноземних інвестицій у січні-травні порівняно з відповідним періодом минулого року склав 51%. У січні-червні 2014 року в економіку України іноземними інвесторами вкладено 1298,0 млн. дол. США прямих інвестицій (в акціонерний капітал), тоді як у січні-червні 2013 року — 2614,9 млн. дол. США. Таке різке падіння обсягів ПІІ негативно відобразиться на динаміці ВВП та конкурентоспроможності українських компаній.

Обсяг падіння прямих іноземних інвестицій у січні-травні 2014 року склав 51%

У цілому, обсяг внесених в економіку України прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) на 1 липня 2014 року становив 50021,8 млн. дол. США, що в розрахунку на одну особу населення складає 1164,1 дол. США. Основні причини падіння ПІІ — війна на Сході, що підвищує невизначеність в економічній системі та ризик втрати інвестицій, а також відсутність довгоочікуваних реформ, спрямованих на підвищення інвестиційного клімату та зростання захисту прав інвесторів.

Ми очікуємо, що в цілому по Україні в наступних місяцях також буде зафіксоване падіння промислового виробництва, а в областях, де відбуваються військові дії, падіння може поглибитися ще більше. Основна причина — військові дії на Сході країни, де сконцентровано багато промислових підприємств, та торгівельна війна з Росією, результатом якої стало суттєве скорочення поставок української продукції в Росію.

У наступні місяці падіння промислового виробництва продовжуватиметься

Окреме питання — відсутність реформ, яких очікує бізнес зокрема та суспільство в цілому. Проведення реформ, що забезпечить створення сприятливого інвестиційного та бізнес клімату, могло б створити фундамент для залучення інвестицій, віднови інфраструктури

Проведення реформ може створити фундамент для залучення інвестицій

пошкоджених війною регіонів і подальшого відновлення темпів економічного зростання. Навіть у випадку припинення військових дій не вартує очікувати швидкого відновлення темпів промислового виробництва, оскільки відбудова зруйнованої інфраструктури та окремих виробничих

потужностей може зайняти декілька місяців. Відтак, у галузях важкої промисловості, зокрема металургії, машинобудуванні та хімічному секторі відновлення темпів промислового зростання займе більше часу, ніж відновлення в харчовій промисловості, сфері послуг та роздрібній торгівлі.

Верховна Рада України прийняла закон «Про санкції»

Прийнятий Верховною Радою Закон «Про санкції» створює передумови для введення санкцій по відношенню до іноземної держави, іноземної юридичної чи фізичної особи, громадян України, юридичних осіб, створених за законодавством України, а також інших суб'єктів з метою захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, її економічної самостійності.

Прийняття даного закону є свідченням того, що Україна сама може запроваджувати санкції, а не тільки очікувати їх від ЄС та США. Наша держава вперше за свою історію вдається до таких радикальних дій, які, безумовно, вплинуть на її економічну ситуацію.

Українські санкції як посилення міжнародної суб'єктності України

Конкретні наслідки можна оцінювати вже після оприлюднення безпосереднього списку санкцій. Запропоновані передумови визначають, крім «класичних» індивідуальних санкцій, також обмеження торгових операцій, обмеження транзиту ресурсів, польотів і перевезень по Україні, призупинення виконання економічних і фінансових зобов'язань, анулювання або призупинення ліцензій та інших дозволів, заборона інвестицій в іноземну державу тощо.

Значними втратами буде супроводжуватися обмеження торговельних операцій, хоча Росія давно вже веде торговельну війну з Україною. За даними Держкомстату в 2013 році обсяги експорту товарів та послуг до РФ становили близько 20 млрд. дол. США, а імпорту — 24 млрд. дол. США. Найбільших проблем зазнають такі галузі як машинобудування, металур-

гійна, харчова та хімічна промисловість, які займають найбільшу частку в експорті до РФ.

Санкції створюють передумови для припинення транзиту газу Україною. Навряд чи країни ЄС, які транспортують близько 60% російського газу, підтримають таку ініціативу. Для України це означатиме значні втрати — 3 млрд. дол. США щорічно. Проте, Росія недоотримає значно більше і дану санкцію варто розглядати як найвідчутнішу із запропонованих. З іншого боку ця санкція буде додатковим аргументом Росії в обґрунтуванні необхідності побудови «Південного потоку».

Введення санкцій проти російських банківських установ серйозного ефекту не матиме. Зі слів Голови НБУ, обсяг російського капіталу в українській банківській системі — 18,5 млрд. грн. (32% загального обсягу іноземного капіталу), активи — це 13% у системі. За таких умов введення санкцій проти банківських установ призведе до відтоку капіталу, що на фоні спаду іноземного інвестування матиме негативні наслідки. Набагато ефективніше буде збільшення контролю за тими банківськими установами, які сприяють фінансуванню тероризму. Але довести це буде важко. Додатковою проблемою буде зменшення обсягу вкладу інвестицій з РФ, який складав у 2013 році 7,4%.

Санкції проти російських банків серйозного ефекту не матимуть

Введення санкцій завжди призводить до втрат і того, хто запроваджує, і того, проти кого вони запроваджуються. Іншим питанням є масштаби негативних наслідків. Україна може компенсувати втрати за рахунок переорієнтації експортерів на інші ринки збуту, розширюючи торговельні відносини. Але це потрібно робити вже у короткостроковій перспективі.

Депутати прийняли закон про управління ГТС

Верховна Рада в другому читанні і в цілому ухвалила проект закону №4116а, яким вносяться зміни до чинного законодавства щодо системи управління єдиною газотранспортною системою України.

Законом визначається, що ГТС залишиться в 100-відсотковій власності держави. Керувати нею зможе операторська компанія, яка буде підконтрольна виключно українській владі. Державна частка в ній складе 51%. Решту 49% зможуть отримати інвестори з ЄС і США. Крім того, парламент встановив запобіжну норму для можливості входу російського капіталу в українську ГТС. Зокрема, вкласти кошти в модернізацію та подальшу експлуатацію газотранспортної системи на умовах концесії або оренди зможуть лише європейські чи американські компанії, що мають відповідні сертифікати. Залучати ці фірми держава має намір в рамках проведення публічного тендеру.

Згідно з законом, остаточне рішення про затвердження компаній-інвесторів буде приймати не Кабінет міністрів, а Верховна Рада. Таким чином, планується виключити можливість участі в управлінні українською ГТС іноземних компаній, акціонерами яких є російський ВАТ «Газпром» або інші активи РФ, і, таким чином, максимально забезпечити себе від компаній країни-агресора.

При цьому в ході проведення публічного конкурсу з відбору заявок іноземних інвесторів, західні компанії зобов'язують розкрити всю інформацію щодо структури їхньої власності й оприлюднити бенефіціарів, які є власниками їхніх основних активів. У випадку, якщо компанія, яка виграла конкурс, планує поміняти власників, таке рішення може бути прийняте лише за згодою української сторони.

100% української ГТС буде належати державі, але в компанії-операторові участь іноземних інвесторів може бути до 49%

Кабмін планує мінімізувати можливість Росії впливати на українську ГТС

Російська сторона вже відреагувала на прийняття цього закону. Депутат Держдуми, член комітету з енергетики Андрій Крутов направив депутатський запит, в якому пропонує розглянути можливість подання скарги проти України у Світову організацію торгівлі (СОТ) через обмеження прав російських компаній при акціонуванні газотранспортної системи країни. У випадку, якщо така скарга буде направлена і розглянута, Україну можуть зобов'язати скасувати заборону на участь вертикально інтегрованих компаній у газотранспортній системі (ГТС) і допустити «Газпром» до її акціонування. Проте в такому випадку російська сторона буде змушена піти на поступки на своєму ринку на адресу українських компаній, які потрапили під санкції.

Незважаючи на максимальну спробу забезпечити українську ГТС від можливості управління нею російською стороною, слід не забувати про існування доволі сильного проросійського лобі в європейському енергетичному секторі, що не дозволить повністю уникнути російського впливу.

Залучення європейських та американських компаній до управління українською ГТС має перешкодити реалізації ідеї «Південного потоку», яку нав'язує західним країнам «Газпром».

Слід зауважити, що норми українського законодавства не є обов'язковими до виконання для іноземних компаній, що може ускладнити виконання Закону. Також закон не містить чітких термінів щодо його імплементації та розробки відповідних регулюючих нормативно-правових актів.

У цілому ж прийняття законопроекту можна розцінювати як позитивний перший крок на довгому шляху до реформування вітчизняної ГТС та створення відповідного правового поля, що забезпечить прихід іноземних інвесторів у газотранспортну галузь у майбутньому.

Через цей закон росіяни скаржитимуться у СОТ

Закон став першим кроком на шляху реформування української ГТС

Політична конкуренція

Верховна Рада не включила зміни до виборчого законодавства у порядок денний. Таким чином, вибори відбудуться за змішаною системою з 5-відсотковим бар'єром і без можливості участі блоків. Рішення про розпуск парламент Президент може оприлюднити вже 27 серпня.

Пропрезидентська партія має шанси отримати найкращий результат на виборах. Однак, на даний момент не визначено ні назви цієї партії, ні формат співпраці з УДАРом, який був основним союзником Петра Порошенка на президентських виборах.

В окрему політичну силу може перетворити-

ся група Арсенія Яценюка та Олександра Турчинова. Наразі вони ведуть консультації як з Петром Порошенком, так і з Юлією Тимошенко.

Лідерка «Батьківщини» на три місяці зникла з публічної політики. Але вже у вересні вона презентуватиме оновлену партію, список якої буде покращений за рахунок громадських активістів і учасників АТО. Для Юлії Тимошенко більш характерна опозиційна риторика, тому вона виступатиме з критикою нереалізованих ініціатив Президента та посилення ролі олігархів. Остання теза вже активно використовувалася Юлією Тимошенко під час президентської кампанії.

Пропрезидентська політична сила — нинішній фаворит дострокових виборів

Хоча під час президентської передвиборчої кампанії Петро Порошенко обіцяв запровадити пропорційну систему з відкритими списками й ініціював консультації щодо змін до виборчого законодавства, відповідні законопроекти навіть не були включені до порядку денного Верховної Ради. Таким чином, дострокові вибори відбудуться за змішаною системою. Це стане одним з наріжних каменів критики опонентів Президента під час парламентської кампанії, в першу чергу з боку «Батьківщини».

Відсутність змін у виборчій системі стане наріжним каменем критики пропрезидентської сили

Поки що не визначено формат співпраці «Солідарності» Петра Порошенка та УДАРу Віталія Кличка на цих виборах. Київський мер зацікавлений у збереженні своєї політичної сили як окремого суб'єкта, а Петро Порошенко набрав достатньої ваги, щоб не залежати від чужих проєктів. Якщо навесні планувалося, що ці політичні сили підуть на вибори спільним списком, то тепер найвірогідніший варіант — окрема участь цих партій. Водночас матиме місце узгодження кандидатів по мажоритарних округах, щоб не допустити взаємного поборення.

Хоча організаційно партія «Солідарність» ще не оформлена, навколо Петра Порошенка сформувалася група політиків, аналітиків і менеджерів, які можуть сформувати ядро його передвиборчого штабу та списку. На даний момент навіть не визначено, чи пропрезидентська політична сила матиме саме таку назву, оскільки використання бренду Петра Порошенка автоматично посилює позиції партії. За різними соціологічними опитуваннями, умовний Блок Петра Порошенка може підтримати 30-31% відсоток виборців, а мажоритарна складова забезпечить ще більшу перевагу над основними опонентами. Саме тому представники Президента активно лобювали ідею відновлення іменних блоків. Ця ідея була заблокована «Батьківщиною», тому що на даний момент рейтинг цієї партії вищий, ніж персональний рейтинг Юлії Тимошенко.

Створення іменних блоків було заблоковано «Батьківщиною»

Команда Петра Порошенка наразі активно працює над визначенням лідерів громадської думки на місцях. Частина з них може бути висунута по мажоритарних округах, інші — будуть залучатися до передвиборчої агітації.

«Вільне плавання» Арсенія Яценюка та Олександра Турчинова

Представники «Батьківщини», які у лютому 2014 року зайняли ключові посади у державі, все чіткіше оформлюються в окрему групу. До неї входить Прем'єр-міністр Арсеній Яценюк, спікер парламенту Олександр Турчинов, міністр внутрішніх справ Арсен Аваков, колишній глава Адміністрацій Президента Сергій Пашинський та ще близько двох десятків наближених до них народних депутатів. Юлія Тимошенко, яка активно реорганізовує «Батьківщину», не може допустити наявності у ній настільки самостійного угруповання. Та й вище перелічені політики мають набагато більші політичні амбіції та змогли заробити певний власний політичний капітал, зайнявши ключові посади в державі у період кризи.

Арсеній Яценюк і Олександр Турчинов наразі мають три опції. Перший — вести переговори з Петром Порошенком щодо їх включення у список партії. Цю ідею підтримують і іноземні партнери, оскільки вони зацікавлені у міцному зв'язку між Президентом і Прем'єром.

Другий варіант — група домовляється з Юлією Тимошенко щодо співіснування в одній політичній силі. Це дозволить уникнути звинувачень, що політичні амбіції призвели до розпаду

Група Яценюка-Турчинова має великі політичні амбіції, але малі можливості

колись потужної політичної партії. Однак, шансів на досягнення цих домовленостей стає все менше і менше, оскільки Юлія Тимошенко не захоче поступатися першим місцем у списку Арсенію Яценюку, а з деякими представниками групи відносини зіпсувалися ще з часів рішення Тимошенко балотуватися на дострокових президентських виборах.

В обох варіантах: і при переговорах з Петром Порошенком, і при консультаціях з Юлією Тимошенко — Арсеній Яценюк претендує на перше місце в списку, що стає основним каменем спотикання у досягненні домовленостей.

Третій варіант — Яценюк і Ко створюють окрему політичну силу на кшталт «Фронту змін». Мінусами цього варіанту є невеликий період часу, який залишився до виборів і якого недостатньо для створення нового політичного бренду. Крім того, особисті рейтинги представників цієї групи доволі низькі, а тому сам факт її проходження у парламент викликає сумніви.

Навіть якщо їм вдасться це зробити, розмір майбутньої фракції не дозволить серйозно впливати на політичні процеси та взяти участь у розподілі ключових посад.

Невеликий період до виборів — основна перепона для створення нового бренду

З початком кампанії Юлія Тимошенко повернеться у публічну політику

Відразу після закінчення президентської кампанії лідерка «Батьківщини» зникла з телевізійних екранів. Уникання активної публічної діяльності було свідомим рішенням, покликаним зменшити антирейтинг політика, тоді як українці спостерігали за перебігом АТО та хаотичними спробами уряду почати проводити реформи.

Юлія Тимошенко використала ці три місяці для реорганізації своєї політичної сили, яка ще з парламентської кампанії 2012 року була сукупністю різних груп і представників менших партій. Оновлення може стати основним меседжем майбутньої

Оновлення партії стане основним меседжем кампанії Юлії Тимошенко

кампанії, коли у список партії будуть включені громадські активісти, керівники батальйонів, які беруть участь в АТО, та місцеві активісти партії, які є особисто відданими Юлії Тимошенко.

Серйозний подарунок «Батьківщині» зробив Петро Порошенко, коли підняв питання запровадження пропорційної системи з відкритими списками, але не реалізував його. Фракція «Батьківщини» активно підхопила цю ідею, розуміючи, що розклад сил у парламенті не дозволить прийняти це рішення і що суперечить інтересам самого Президента. Таким чином, «Батьківщині» вдалося активно «попіаритися» на цьому питанні.

Крім того, свою президентську кампанію Юлія Тимошенко будувала на критиці олігархів. Наразі в суспільстві посилюється диску-

сія щодо їхньої ролі у нинішніх політичних процесах в Україні, а тому цей факт може бути ефективно використаний і під час парламентської кампанії.

Щодо мажоритарних округів, «Батьківщині» буде важко змагатися з пропрезидентськими кандидатами, особливо коли електоральне поле в Західній Україні настільки фрагментоване. Тому ця партія вже почала консультації з іншими політичними силами щодо узгодження єдиних кандидатів по округах. Зокрема, подібні консультації вже проводяться з «Громадянською позицією» Анатолія Гриценка.

У парламентській кампанії «Батьківщина» не забуде і про критику олігархів

Метою публікації є надання об'єктивної інформації про поточні політичні події в Україні та поглибленого аналізу головних тенденцій внутрішньополітичного життя в державі. Подібний аналіз допоможе розставити пріоритети у справі проведення реформ у різних сферах державної політики та оцінити якість державних рішень з точки зору їх впливу та послідовності. Особливу увагу приділяється оцінці політичної конкуренції в Україні та здатності ключових політичних гравців реагувати на виклики часу.

*@2014 Міжнародний центр перспективних досліджень (МЦПД)
У разі цитування обов'язкове посилання на МЦПД*

Автор ідеї: Віра Нанівська

Відповідальний за проект: Ярослав Ковальчук

Відповідальні за розділи:

«Державні рішення» — Ярослав Ковальчук

«Економічна ситуація» — Василь Поворозник

«Політична конкуренція» — Анатолій Октисюк

Колектив експертів МЦПД:

Віра Нанівська, Ярослав Ковальчук, Василь Поворозник, Ангела Бочі, Анатолій Октисюк, Олена Захарова, Володимир Притула, Василь Філіпчук